

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 501/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľiek [REDACTED], [REDACTED], a maloletej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej zákonnou zástupkyňou [REDACTED], obe [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou NIKU & partners, s. r. o., Prokopa Veľkého 51, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Anna Niku, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 25 CoP 57/2019 a prvým výrokom jeho rozsudku sp. zn. 25 CoP 57/2019 z 15. októbra 2019 a vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Cdo 102/2020 zo 17. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletej [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľiek [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“), a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“ alebo „maloletá“, ďalej spolu aj „sťažovateľky“), zastúpenej zákonnou zástupkyňou [REDAKOVANÉ], obe [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu aj „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 CoP 57/2019 a prvým výrokom jeho rozsudku sp. zn. 25 CoP 57/2019 z 15. októbra 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Cdo 102/2020 zo 17. júna 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Trnava (ďalej len „okresný súd“) sa vedie pod sp. zn. 8 P 84/2015 konanie vo veci starostlivosti o maloletú.

3. Na základe návrhu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „otec maloletej“), na zmenu výchovného prostredia, v časti o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, okresný súd druhým výrokom rozsudku sp. zn. 8 P 84/2015 zo 7. júna 2018 v spojení s opravnými uzneseniami sp. zn. 8 P 84/2015 zo 4. apríla 2019 a 27. júna 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil maloletej výchovné opatrenie, a to aby sa podrobila odbornému poradenstvu a spolupracovala s organizáciou Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, a to v pravidelných intervaloch podľa pokynov strediska po dobu nasledujúcich 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia počnúc septembrom 2018 v počte 6 hodín mesačne,

a to na účel zlepšenia vzťahu maloletej s otcom a prípravy maloletej na asistované stretnutia s otcom. Tretím výrokom okresný súd nariadil nad výchovou maloletej dohľad.

4. Sťažovateľka v 1. rade podala proti druhému a tretiemu výroku rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, a to tak, že v časti druhého výroku zmenil rozsudok okresného súdu tak, že uložil maloletej výchovné opatrenie, a to aby sa podrobila odbornému poradenstvu a spolupracovala s organizáciou Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, a to v pravidelných intervaloch podľa pokynov strediska po dobu nasledujúcich 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia v počte 6 hodín mesačne, a to na účel zlepšenia vzťahu maloletej s otcom a prípravy maloletej na asistované stretnutia s otcom, a v treťom výroku rozsudok okresného súdu zrušil.

5. Sťažovateľka v 1. rade podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu v časti, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu, dovolanie podľa § 420 písm. e) a f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 447 písm. b) CSP odmietnuté.

6. Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vo veci samej nálezom rozhodol, že
„1. Základné právo [redacted], [redacted] a mal. [redacted], [redacted] na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/102/2020 zo dňa 17.6.2020 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/102/2020 zo dňa 17.6.2020 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľkám priznáva náhradu trov konania v sume 393,90,- EUR, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet spoločnosti Niku & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého 51, IČO: 36 866 008 do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu“.

alternatívne

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 25CoP/57/2019 a jeho rozsudkom z 15.10.2019 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25CoP/57/2019 z 15.10.2019 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľkám priznáva náhradu trov konania v sume 393,90,- EUR, ktorú je Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť na účet spoločnosti Niku & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého 51, IČO: 36 866 008 do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.“.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

15. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

16. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

III.

Sťažnostná argumentácia a posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cop 57/2019 a prvým výrokom napadnutého rozsudku krajského súdu

17. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v tejto časti ich ústavnej sťažnosti spočíva v námietkach, že krajský súd ako súd odvolací

- sa v napadnutom rozsudku vôbec nevyjadril k tvrdeniam sťažovateľky v 1. rade, ktorými poukazovala na skutočnosť, že okresný súd ňou navrhnuté dôkazy nevezal do úvahy, prehliadal ich a v odôvodnení rozsudku sa nimi nezaoberal a žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo ňou označené listinné dôkazy považoval za nepodstatné pre rozhodnutie vo veci. Sťažovateľka v tomto kontexte považuje za najpodstatnejšie procesné pochybenie skutočnosť, že okresný súd odmietol vykonať ňou navrhnutý dôkaz – výsluch klinickej psychologičky [REDAKOVANÉ], v starostlivosti ktorej sa maloletá nachádza od augusta 2013 a ktorá mala možnosť kontinuálne sledovať vývin maloletej,

- nereflektoval na námietky sťažovateľky v 1. rade o neefektívnosti uloženého výchovného opatrenia z dôvodu absencie psychoterapeutov v akreditovanom subjekte Úsmev ako dar,

- nezohľadnil najlepší záujem maloletej, keď nemohol náležite posúdiť, či uloženie výchovného opatrenia je potrebné v záujme maloletej, vzhľadom na skutočnosť, že maloletá sťažovateľka v druhom rade je v neustálej terapeutickej starostlivosti psychoterapeutky [REDAKOVANÉ], ktorá vo svojich správach upozorňovala na tú skutočnosť, že akékoľvek

ďalšie výchovné opatrenia smerujúce k vynútenému styku maloletej s otcom môžu narušiť jej psychickú integritu s nedozerými následkami do budúcnosti,

- neprihliadol na vyjadrenie sťažovateľky v 1. rade z 27. júna 2019, ktoré bolo odvolaciemu súdu riadne doručené prostredníctvom jej elektronickej schránky, ktoré, ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku, ani nebolo súčasťou súdneho spisu a nebolo naňho prihliadané pri rozhodovaní o jej odvolaní. Sťažovateľka v 1. rade uvádza, že súčasťou tohto jej podania boli aj nové dôkazy, čo bolo v súlade s § 63 zákona č. 161/2015 Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), čím bolo zo strany krajského súdu porušené právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľky považujú napadnutý rozsudok krajského súdu za nedostatočne odôvodnený a arbitrárny.

18. V úvode posúdenia tejto časti bolo potrebné vysporiadať sa zo zachovaním lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k prvému výroku napadnutého rozsudku krajského súdu.

19. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

20. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 13. júla 2020 a ústavná sťažnosť bola podaná 31. augusta 2020. V uvedenom prípade treba poukázať na skutočnosť, že dovolanie sťažovateľky bolo odmietnuté podľa § 447 písm. b) CSP ako podané neoprávnenou osobou.

21. Tak ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, tento konštatoval nedostatok subjektívnej stránky prípustnosti dovolania, keď uzavrel, že v čase jeho rozhodovania o podanom dovolaní už pominul stav procesnej ujmy, ktorej nápravy sa sťažovateľka v 1. rade podaným dovolaním domáhala, a to z dôvodu, že dovolaním napadnutý výrok rozsudku krajského súdu bol účinný po dobu šiestich mesiacov, t. j. do 25. apríla 2020. Po tomto dni jeho právne účinky pominuli, keď od 26. apríla 2020 už maloletá nemá povinnosť podrobiť sa výchovnému opatreniu.

22. Vzhľadom na uvedené týmto dňom už nebolo možné uskutočniť dovolací prieskum najvyšším súdom, čo zároveň otvára v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy týmto dňom právomoc ústavného súdu domáhať sa vyslovenia porušenia práv vo vzťahu k napadnutému výroku rozsudku krajského súdu. Týmto dňom už nebolo možné na podané dovolanie nazerať ako na účinný prostriedok nápravy.

23. Vychádzajúc z materiálneho prístupu ochrany ústavnosti, aby sťažovateľky neutrpeli ujmu na svojich základných právach a slobodách, ústavný súd považuje, prihliadajúc na doslovné znenie § 124 zákona o ústavnom súde, lehotu na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k prvému výroku napadnutého rozsudku krajského súdu za zachovanú.

24. K námietkam sťažovateľiek o tom, že odvolací súd sa nevyjadril k procesnému pochybeniu okresného súdu, keď tento nevykonal ňou navrhnutý podstatný dôkaz, a to výsluch klinickej psychologičky [REDAKOVANÉ], ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľka v 1. rade dostala, aj keď nie explicitne, na tento svoj argument adekvátnu odpoveď. Krajský súd v bode 24 napadnutého rozsudku poukázal na skutočnosť, že to, že maloletá dlhodobo absolvuje psychoterapiu aj u psychológa

vybraného matkou, nevyklučuje možnosť súčasne absolvovať terapiu aj na pracovisku, kde je, resp. bola vedená rodičovská terapia, a to v kontexte skutočnosti, na ktorú poukázal okresný súd v bode 56 rozsudku, a to, že doterajšie intervencie odborníkov a matky boli neúčinné. Vzhľadom na uvedené je z napadnutého rozsudku krajského súdu zrejmé, z akých dôvodov konajúce súdy nepovažovali vykonanie tohto dôkazu za podstatné pre rozhodnutie vo veci.

25. V tomto kontexte krajský súd poukázal aj na skutočnosť, že v rozpore s najlepším záujmom maloletej nemôže byť nariadenie výchovného opatrenia, ktoré bude vykonávané tým istým pracoviskom ako vo vzťahu k rodičom, so zohľadnením odporúčania znalca o nevyhnutnosti absolvovať intenzívny kontrolovaný kontakt otca s maloletou v neutrálnom prostredí pod dohľadom odborníkov. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd aj námietku o nezohľadnení najlepšieho záujmu maloletej za zjavne neopodstatnenú.

26. K námietke sťažovateliek o nereflektovaní odvolacieho súdu na námietku o neefektívnosti uloženého výchovného opatrenia z dôvodu absencie psychoterapeutov v akreditovanom subjekte Úsmev ako dar ústavný súd len stručne uvádza, že tak, ako vyplýva z obsahu vyžiadaného spisu, uvedená organizácia spolupracovala s rodinou už aj v minulosti a v uvedenom zariadení pracujú akreditovaní psychológovia, čo bez ohľadu na použitú terminológiu zodpovedá výroku, ktorým krajským súd uložil maloletej výchovné opatrenie, a to, aby sa podrobila odbornému poradenstvu.

27. Na účel preskúmania opodstatnenosti námietky sťažovateliek, ktorou argumentujú, že krajský súd neprihliadol v odvolacom konaní na vyjadrenie sťažovateľky v 1. rade z 27. júna 2019, ktoré obsahovalo nové skutočnosti a dôkazy, si ústavný súd vyžiadal od okresného súdu spisový materiál vzťahujúci sa na danú vec.

28. V prvom rade ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v konaní pred ústavným súdom sťažovateľky predložili len podanie z 27. júna 2019 s prílohami, a to bez preukázania, že toto podanie bolo odoslané a doručené krajskému súdu. Z vyžiadaného spisového materiálu ústavný súd zistil, že podanie sťažovateľky sa spise

nenachádza. Z príloh, ktoré sťažovateľka priložila k podanému dovolaniu a ktorými preukazovala opodstatnenosť podaného dovolania proti prvému výroku napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva (č. l. 499 druhá strana spisu sp. zn. 8 P 84/2015, pozn.), že uvedené podanie bolo do schránky krajského súdu uložené právnu zástupkyňou sťažovateľky 27. júna 2019 o 9:35:52 h. Sťažovateľky však nepredložili do konania pred ústavným súdom potvrdenie o doručení tohto podania krajskému súdu a takéto potvrdenie nepredložili ako dôkaz ani do dovolacieho konania.

29. Podľa § 43 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

30. Úlohou ústavného súdu nie je nahrádzať procesnú aktivitu sťažovateľiek, ktoré sú v konaní pred ústavným súdom zastúpené právnym zástupcom a ktoré boli povinné predložiť ústavnému súdu dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Nad rámec už uvedeného sa ústavný súd oboznámil s podaním sťažovateľky v 1. rade z 27. júna 2019 a konštatuje, že obsahuje jej vyjadrenie k priebehu výkonu výchovného opatrenia, ktoré bolo uložené rodičom maloletej, ako aj k výkonu výchovného opatrenia uloženého maloletej. Prílohou tohto podania je fotodokumentácia, mailová komunikácia a komunikácia prostredníctvom krátkych textových správ medzi sťažovateľkou v 1. rade a zamestnancami organizácie Úsmev ako dar. Obsahuje tiež správu klinického psychológa [REDACTED], vypracovanej na žiadosť sťažovateľky v 1. rade.

31. Ústavný súd konštatuje, že odvolací súd mal pri rozhodovaní o podanom odvolaní k dispozícii priebežnú správu organizácie Úsmev ako dar z 3. decembra 2018, ako aj priebežnú správu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava zo 7. januára 2019, z ktorých bol oboznámený o priebehu realizácie výchovného opatrenia vo vzťahu k maloletej, ako aj o tom, že prvé stretnutie maloletej s otcom nebolo úspešné a s tým, že uvedená organizácia bude pri realizácii výchovného opatrenia zvažovať iné postupy,

čo korešponduje z vyjadrením sťažovateľky v 1. rade, ktoré je obsahom tohto jej podania. Vo vzťahu k predloženej psychologickej správe je nevyhnutné uviesť, že obsahuje súhrnnú správu o absolvovaní psychologickej starostlivosti maloletej v ambulancii klinického psychológa [REDAKOVANÉ], ktorej ambulanciu maloletá navštevuje, s prestávkou jedného roka, už od roku 2013. Správy tejto klinickej psychologičky boli do konania predkladané sťažovateľkou v 1. rade priebežne počas celého jeho konania a ich závery, od ktorých sa psychologička neodklonila ani v tejto správe, boli všeobecným súdom pri rozhodovaní o uložení výchovného opatrenia maloletej známe a boli aj podkladom pre vypracovanie znaleckého posudku psychologičky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] č. 5/2018, z ktorého súdy pri ukladaní výchovného opatrenia vychádzali.

32. Pri zvažovaní, či v konkrétnej veci boli neprihliadnutím na podanie sťažovateľky v 1. rade z 27. júna 2019 po prípadnom preukázaní jeho doručenia krajskému súdu, porušené v ústavnej sťažnosti označené práva je potrebné z ústavnoprávneho hľadiska posudzovať konanie ako celok, keď úlohou súdu v konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je v súlade s § 35 CMP zistiť skutočný stav veci, ktorý konajúce súdy tak, ako má ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu za preukázané, zisťovali po celý čas. Ústavný súd konštatuje, že bez významu nie je ani skutočnosť, že účinky napadnutého rozsudku krajského súdu v časti jeho prvého výroku pominuli 26. apríla 2020, a preto ani zo strany ústavného súdu už neprichádza do úvahy jeho zrušenie, tak ako to navrhujú sťažovateľky v petite ústavnej sťažnosti.

33. Na záver ústavný súd dodáva, že všetky námietky sťažovateľiek smerujú k výroku o uložení výchovného opatrenia maloletej, ktoré sa nakoniec ani nepodarilo zo strany organizácie Úsmev ako dar realizovať pre nenadviazanie bezpečného a dôverného vzťahu medzi maloletou a psychológmi tejto organizácie (správa na č. l. 535 súdneho spisu, pozn.). Vzhľadom na uvedené aj túto námietku považuje ústavný súd z ústavnoprávneho hľadiska za zjavne neopodstatnenú.

34. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Sťažovateľky argumentujú aj tým, že napadnutý rozsudok krajského súdu v časti jeho prvého výroku má ďalšie pretrvávajúce účinky na ich právne postavenie, keďže splnenie účelu uloženého výchovného opatrenia je predmetom vyhodnocovania súdu v ďalšom konaní vo veci starostlivosti súdu o maloletú a ak uložené výchovné opatrenie neprinesie želaný výsledok, potom môže súd využiť ďalšie opatrenia, ktorým fakticky a právne zasiahne do výkonu rodičovských práv a povinností.

36. V súvislosti s touto argumentáciou ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

37. Vzhľadom na uvedenú otázku splnenia/nesplnenia účelu výchovného opatrenia a s tým súvisiacich dôsledkov bude predmetom ďalšieho konania pred všeobecnými súdmi a skutkové a právne námietky súvisiace s tým bude možné uplatniť v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, čo v tejto argumentačnej rovine vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd vo vzťahu k tejto argumentácii ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 CoP 57/2019 a prvým výrokom napadnutého rozsudku krajského súdu

38. Sťažovateľky namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru v súvislosti s tým, že nedostali v napadnutom

rozsudku relevantné odpovede na podstatné argumenty, týkajúce sa neprimeraného zásahu do ich súkromia a rodinného života.

39. K namietanému porušeniu týchto práv je potrebné uviesť, že sťažovateľky namietajú porušenie ich práv v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

40. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v tejto časti spočíva v námietke, že najvyšší súd sa odmietnutím dovolania ako podaného neoprávnenou osobou dopustil odmietnutia spravodlivosti, čím zasiahol do práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

41. Podľa názoru sťažovateľiek právna úprava prípustnosti dovolania obsiahnutá v ustanovení § 424 CSP je jednoznačná a nepochybná v otázke posúdenia osoby oprávnenej podať dovolanie, preto ju treba vykladať presne podľa jej slov tak, ako to vyplýva z čl. 3 ods. 2 prvá veta CSP. V zmysle § 424 CSP je ňou strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Ustanovenie § 424 CSP ako oprávnenú osobu na podanie dovolania označuje osobu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané bez ohľadu na časové ohraničenie toho ktorého výroku rozhodnutia, dokonca bez ohľadu na obsah samotného výroku rozhodnutia resp. bez ohľadu na plynutie času vo vzťahu k účinkom jednotlivých výrokov rozhodnutia. Ustanovenie § 424 CSP v žiadnom prípade neumožňuje dovolaciemu súdu akúkoľvek osobu posúdiť ako “pôvodne dotknutého účastníka” tak, ako uvádza dovolací súd v bode 18.3 odôvodnenia uznesenia. Podľa názoru sťažovateľiek

sa dovolací súd dopustil neprijateľného extenzívneho výkladu ustanovenia § 424 CSP, ktorý nemožno považovať za ústavne udržateľný, keď dovolanie bolo podané v zákonnej lehote pričom účinnosť prvého výroku napadnutého rozsudku krajského súdu trvala až do 25. apríla 2020, teda viac ako štyri mesiace po podaní dovolania. Preto aj pri vnímaní výkladu dovolacieho súdu o subjektívnej prípustnosti dovolania v čase jeho podania nemohol dospieť dovolací súd k záveru, že dovolanie bolo podané neoprávnenou osobou, keďže účinky rozhodnutia v čase podania dovolania jednoznačne trvali.

42. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky v 1. rade, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Uvedené zároveň nevyklučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

43. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal

ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

44. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

45. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd ozrejmuje, že jeho úlohou bolo zistiť, či právny názor, na základe ktorého najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky v 1. rade podľa § 447 písm. b) CSP, bol najvyšším súdom aplikovaný ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s namietaným porušením označeného článku ústavy a dohovoru.

46. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že otázku, či dovolateľ je procesnou stranou uvedenou v § 424 CSP, treba riešiť s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu. Vzhľadom na uvedené uviedol, že subjektívna stránka prípustnosti dovolania zohľadňuje aj osobný aspekt tohto, kto podáva dovolanie, a preto je pri jej skúmaní treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol, resp. je negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím. Subjektívna stránka odráža stav procesnej ujmy účastníka konania, ktorý pretrváva od vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ stav procesnej ujmy z nejakého dôvodu pominie skôr (ako to je v preskúmanom prípade, pozn.), ako bolo dovolacím súdom rozhodnuté

o podanom dovolaní, pôvodne dotknutého účastníka konania už ďalej nemožno považovať za subjektívne oprávneného k podaniu dovolania.

47. Ústavný súd nevzhliadol v takto vykonanom výklade § 424 CSP najvyšším súdom žiadne ústavnoprávne vybočenie. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že rozhodnutie R 50/1999, na ktoré odkazuje najvyšší súd nie je možné aplikovať v jej prípade, ústavný súd poukazuje, že z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že účastník konania, ktorý rozhodnutím odvolacieho súdu nebol dotknutý na svojich právach, nie je osobou oprávnenou na podanie dovolania. Uvedený názor je potrebné v tomto prípade tak, ako uviedol najvyšší súd, vykladať v okolnostiach daného prípadu, keď v čase rozhodovania o podanom dovolaní už procesná ujma pominula, keď dovolaním dotknutý výrok napadnutého rozsudku krajského súdu už nemal (prípadne negatívny) dopad na postavenie maloletej a rovnako nemal dopad ani na postavenie ďalších účastníkov konania alebo osôb zúčastnených na tomto konaní.

48. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky podľa § 447 písm. b) CSP za ústavne konformný a udržateľný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v zákone.

49. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek, ktorou namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. Ústavný súd napokon dodáva, že sťažovateľka v 1. rade je v zjavnom konflikte záujmov vo vzťahu k maloletej sťažovateľke v 2. rade v konaní pred ústavným súdom či jej zastupovaniu v tomto konaní ako jej zákonný zástupca, a to s poukazom na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

51. Ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že odmieta ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní, nepovažoval za potrebné sa riešením tejto kolízie ďalej procesne zaoberať.

52. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľiek uvedenými v petite ich ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu